

BLANKA ŘÍHOVÁ - ČESKÁ VIZE

(*1942) imunoložka, mikrobioložka, Praha

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v pátek 14. srpna 2009

Jak by měla vypadat Česká republika budoucnosti? Co považujeme za důležité, více důležité a úplně nejvíce důležité? Co skupina občanů to jiný názor, co skupina občanů to jiné priority, co skupina občanů to jiné tužby. A navíc životní cíle –náctiletých a –letých jsou úplně jiné než přání –sátiletých. Zkusme najít v deseti bodech prostor pro všechny.

Základem každé společnosti je její kulturnost. Vlastnost pěstovaná po staletí, možná tisíciletí. Nevzniká sama od sebe jako nic, co má skutečnou hodnotu. Proto bych jako první bod uvažovaného desatera navrhla **profesionálně prováděné, celoživotní vzdělávání**. Radost z vědění, jak to nazval jeden můj dobrý známý. A to počínaje předškolním věkem. Má to ale jednu podmínku. Učit a rozdávat radost z poznání nemůže ten, kdo jiné zaměstnání nenašel. Učit musí jen talentovaní a vyvolení, jen takoví mohou očekávat, že vzdělávaná generace bude lepší, než jsou oni. To je totiž cílem výchovy. A společnost musí takové učitele vrcholně respektovat a náležitě odměňovat.

Druhý bod souvisí s prvním, jako ostatně všechno se vším. Aktivní **vyhledávání talentů** a jejich individuální a všestranná podpora je dalším bodem, který by měl obohatit celou společnost, z kterého by celá společnost nakonec měla mít užitek. Aby se první dva body mohly skutečně uplatnit, musí být zajištěna **mobilita vzdělaných lidí**, kteří budou schopni šířit vzdělanost do dalších oblastí lidských aktivit, do podnikání, kultury, technického vývoje a také, dokonce možná že hlavně, do politiky. Tak by se daly **položít základy politické kultury**. Politika je věda, kterou nemohou dělat amatéři, jak se doposud děje, protože podle toho to pak vypadá. Pro politickou kariéru je třeba získat odpovídající komplexní vzdělání, nejlépe se zaměřením na práva a ekonomiku nebo přímo na politiku. Chování politiků nesmí být skandální, je vzorem pro děti, které snadno argumentují, že když se může člověk ve vysoké politice a na očích všem chovat, mírně řečeno nestandardně, že se tak může chovat každý.

Další prioritou musí být **podpora vědy a umění** (dramatickému, hudebnímu i výtvarnému). To prvé souvisí s předchozími body, neboť kvalita vzdělání a výzkumu je oblastí, v níž se do značné míry rozhoduje o kvalitě života budoucích generací. To druhé spoluvytváří nebo spíše zásadním způsobem ovlivňuje myšlení a životní postoje všech lidí, těch nejmladších i těch nejstarších. Umělecké prožitky život výrazně obohacují.

Maximální pozornosti se musí věnovat **pochopení a rozvoji psychiky osobností**. Víme toho sami o sobě dosud relativně málo, sami sobě často nerozumíme a tím méně někdy rozumíme okolí. Problém vidím v tom, že většina našich dosud tak nedokonalých informací pochází ze společenského soužití, ze společenské interakce. To se ale rozvíjejícími se technologiemi může v budoucnosti významně omezovat ba přímo zhoršovat. Jsou profese, které již nyní veškerou svou aktivitu mohou realizovat z domova a teoreticky nemusí vůbec vycházet, protože i jídlo se dá obstarat objednávkou. S tím souvisí i **odpovědnost v partnerských vztazích**. Není to jen o těch dvou, je to především o dětech, které z původně láskyplného vztahu vznikají. Nemají nést následky toho, že jeden z rodičů objevil někoho momentálně atraktivnějšího. Manželství je pro někoho přežití. Já ho považuji za důkaz toho, že pro svazek vyzrálé osobnosti jsou schopné nést za takový krok zodpovědnost.

Dalším úkolem by mělo být **zlepšení vztahů mladé a starší generace**. U skutečných vyspělých kultur byla úcta mladých k starým lidem samozřejmostí. V současnosti se občas nelze zbavit pocitu, že velmi mladá a mladá generace je přesvědčená, že má právo si dostatku až přepychu užít hned teď, a občas nechápe proč a s kým se má o něj dělit. I média někdy skrytě připustí, že nebytí nákladného zdravotnictví využívaného ba přímo zneužívaného hlavně starší generací a vyplácení penzí, státní ekonomika by neměla problémy.

A konečně, do určité sféry **podnikání je třeba vnést poctivost**. Schválně říkám do určité sféry, protože nepochybuji o tom, že naprostá většina podnikatelů poctivá je. Zodpovědnost je bezpochyby na finančních úřadech. Všichni totiž dobře víme (a naši mladí samozřejmě také a považují to za normální), že účty od drobných podnikatelů zdaleka nejsou běžným zvykem a jejich požadování často vyvolává údiv. Nepovažují to za okrajovou záležitost. Je to totiž důsledná výchova k jedné ze základních lidských vlastností. A tou je poctivost.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*